

”Färdär frå Soldn” – Ordbok på soldmål

I december 1999 skedde något viktigt för Sollerön och dess befolkning. Boken ”Färdär frå Soldn” kom ut.

Vid besök hos Dalabygdens redaktion i Borlänge strax före jul fann jag ett mycket aktuellt material om hur arbetet med soldmålsboken startade för nästan exakt 30 år sedan i det s k ”Soldmålslaget”. Det känns viktigt att saxa ur en artikel, som speglar vilken möda och arbete, som ligger bakom, innan en bok av det här slaget kommer till stånd. Ett idogt arbete med många inblandade, som naturligtvis aldrig blir fullkomligt, men som hjälper oss att bevara och även förkovra oss i vårt soldmål.

Signaturen ”Rol” skriver i Dalabygden 7 augusti 1970:

”Forskargrupp kartlägger Solleröområdet.

Solleröområdet skall inte få falla i glömska. Det har en grupp ortsbor bestämt och därför har man gjort gemensam sak och beslutat kartlägga alla de gamla orden. Initiativtagare och samlare av forskargruppen är köpman Erik Svensson och man tänker föra det arbete i hamn, som numera bortgångne Håll Nils Mattson d.ä. utförde under kanske 50 års tid.

- Jag skäms över mitt eget tal. Speciellt när jag pratar i telefon och försöker kombinera mitt fäderneärvda tungomål med diverse facktermer. Så säger köpman Erik Svensson på Sollerön, och på de grunderna vill han blåsa nytt liv i Solleröområdet. Sedan en tid tillbaka samlas regelbundet en grupp om 10-talet öbor och forskar i sitt särpräglade bygdemål. Samtliga är rörande eniga om att innevarande generation är den sista, som behåller något av de gamla orden och talesätten.

De tio är också medvetna om att dessa forskningar kommer att ta lång tid att genomföra trots att man redan är så gott som halvvägs. Detta förklaras genom att man fortsätter på den inslagna bana som Håll Nils Mattson börjat. Denna pionjär som upptecknare av Sollerömålet gick bort 1959, över 80 år gammal, och han hade då gjort upp en ordlista som kanske tagit 50 år att genomföra. Han har gått tillbaka ända till 1600-talet och hans ansträngningar har fört honom fram till bokstaven L.”

Så långt Dalabygdens artikel – under de år som förflutit har någon i gruppen gått bort och sammansättningen har förändrats.

Soldmåslaget i början av 1970-talet. Fr.v. Lilly Sterner-Johnsson, Helmer Nilsson, Kerstin Tomth, Erik Svensson, Anna-Greta Eriksson, Kalle Nilsson, Bond Erik Persson och Albin Andersson.

De senaste åren har Margit Andersson tillsammans med Suzanne Danielsson idogt jobbat med att slutföra såväl gruppens arbete, som att lägga upp disposition och utformning av boken. Margits intresse och arbete för hembygden och vår kultur är redan tidigare känt och tillsammans med Suzanne har hon funnit en smaklig och lättillgänglig utformning av boken,

som absolut inte bara är en ordbok utan innehåller trevliga bilder och ger oss även förklaringar på språkets härkomst och uppbyggnad. Boken upptar 5 600 dialektala ord och hela 22 sidor grammatik. Här finns översättningar från svenska till Sollerösmål och vice versa.

Boken har tryckts upp i 800 exemplar och det finns ambition att även försöka göra en ljudinspelning av hela boken.

Framställningen av boken har till största delen skett genom ideellt arbete. En liten pott pengar har man fått ur ett s k EU-projekt för att täcka en del lokalkostnader.

Suzanne Danielsson

Margit Andersson

Tre år tog det för Suzanne och Margit att bearbeta den digra ordsamling som Håll Nils Mattsson, Karl Lärka och Soldmålslaget arbetat med i närmare 85 år. Resultatet blev "Färdär frå Sold" -en ordbok på soldmål. "Färdär" är ett gammalt ord för spår, lämningar. Måtte soldmålet få leva vidare, inte bara som "färdär" utan som ett levande språk.

Vi gratulerar till ett fint arbete och tackar för ett digert material, som gör det lättare för oss alla att bevara vårt unika språk!

Sara Markus-Jansson